

SXEDIO-B.22

28.10.1979: ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΟΤΙ Η ΔΙΑΤΑΓΗ ΓΙΑ ΝΑ ΜΗ ΒΑΛΟΥΝ ΤΑ ΑΝΤΙΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑ ΣΤΙΣ **22.7.1974** ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΕΡΟΠΛΑΝΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΕΦΕΡΑΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΤΗΝ ΩΡΑ ΠΟΥ ΑΥΤΑ ΕΤΟΙΜΑΖΟΝΤΑΝ ΝΑ ΠΡΟΣΓΕΙΩΘΟΥΝ ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΟΙ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΝΑ ΜΗ ΠΡΟΛΑΒΟΥΝ ΝΑ ΕΝΗΜΕΡΩΘΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΤΑ ΚΑΤΑΡΡΙΨΟΥΝ

Οι δραματικές στιγμές κατά την κατάρριψη των ελληνικών αεροπλάνων που μετέφεραν ενισχύσεις στην Κύπρο στο αεροδρόμιο Λευκωσίας τις πρωϊνές ώρες της **22ας Ιουλίου 1974** ξετυλίχθηκαν σε δικαστήριο των Αθηνών που εκδίκασε, ύστερα από πέντε χρόνια, αγωγή που κίνησαν οι γονείς ενός από τους φονευθέντες, του Δεκανέα Ευάγγελου Τσάκωνα από την Τραχειά Αργολίδος.

Ταυτόχρονα το δικαστήριο (Εφετείο Αθηνών) επιδίκασε αποζημίωση **400.000** δραχμών και μηνιαία σύνταξη **6.000** δραχμών στους γονείς του Τσάκωνα.

Η απόφαση του Δικαστηρίου ισοδυναμούσε σύμφωνα με την αθηναϊκή εφημερίδα "Βραδυνή" της **22ας Οκτωβρίου 1979** έμμεσο άνοιγμα του φακέλου της κυπριακής τραγωδίας.

Σύμφωνα με την εφημερίδα σύμφωνα με απόφαση (του Πρωτοδικείου πρώτα και αργότερα του Εφετείου) "υφίσταται απόλυτη ευθύνη του Ιωαννίδη και των υπηρετούντων στην Κύπρο Διοικητού της Εθνοφρουράς Γεωργίτη, του Γιαννακοδήμου και άλλων **102** αξιωματικών που έλαβαν μέρος στην συνωμοσία και το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου το οποίο έδωσε την ευκαιρία στους τούρκους να πραγματοποιήσουν εισβολή".

Ακόμα ανέφερε η "Βραδυνή" υφίσταται επίσης απόλυτη ευθύνη "του Γενικού Επιτελείου και ειδικότερα του Ιωαννίδη και Μπονάνου γιατί διέταξαν την μεταφοράν στρατού στην Κύπρο χωρίς προηγουμένως να ενημερώσουν τις εκεί στρατιωτικές

μας δυνάμεις για την άφιξη των αεροσκαφών και του Διοικητού του αεροδρομίου Σούδας διότι διέταξε την απογείωση και αναχώρηση για τη Λευκωσία **14** αεροσκαφών με **800** επιλέκτους στρατιώτες χωρίς να έχει στείλει εγκαίρως ειδικό σήμα για την ακριβή ώρα αφίξεως και προσγειώσεως των αεροσκαφών, του τότε Διοικητή της ΕΛΔΥΚ και της Εθνικής Φρουράς που δεν είχαν ενημερώσει την Ελλάδα για την κατάσταση που επικρατούσε στο αεροδρόμιο".

Στην πλήρη απόφαση του Εφετείου αναφέρεται ότι στις **22** Ιουλίου απογειώθηκε από τη βάση της Σούδας ένα ελληνικό πολεμικό αεροσκάφος για να μεταφέρει Λοκατζήδες στη Λευκωσία.

Ο διοικητής όμως της βάσης της Σούδας παρέλειψε να ενημερώσει τον διοικητή του αεροδρομίου της Λευκωσίας ότι στέλλονται εκεί με αεροσκάφος δυνάμεις των ΛΟΚ. Έτσι μόλις το ελληνικό μεταγωγικό έφθασε πάνω από τη Λευκωσία οι ελληνοκύπριοι στρατιώτες το εξέλαβαν ως τουρκικό (μαζί με τα άλλα αεροσκάφη) και το κατέρριψαν. Αποτέλεσμα ήταν να σκοτωθούν οι λοκατζήδες μεταξύ των οποίων ήταν και ο δεκανεύς Ευάγγελος Τσάκωνας.

Το πλήρες κείμενο της απόφασης του Εφετείου, το οποίο επεδίκασε τις αποζημιώσεις στην οικογένεια του Ευάγγελου Τσάκωνα, έχει ως εξής:

"Αριθμός **2658/1979**.

Το δικαστήριο των εν Αθήναις Εφετών Α Τμήμα τακτικής συγκείμενον εκ των δικαστών Κωνσταντίνου Βαρδάκη, Προέδρου, Δημητρίου Σταματοπούλου και Αναστασίου Ατματζίδη Εισηγητού Εφετών,

Συνεδριάσαν δημοσία και εν τω ακροατηρίω του την **27ην** Φεβρουαρίου **1978**, παρουσία και του Γραμματέως του Πολυχρονοπούλου, ίνα δικάσει μεταξύ

Του εκτελούντος Ελληνικού δημοσίου νομίμως εκπροσωπούμενου υπό του Υπουργού των Οικονομικών προεδρεύοντος εν Αθήνας παραστάntος διά της πληρεξουσίου των δικηγόρου Κλαίρης Παλαιολόγου, των εφεσιβλήτων. **1)** Ανδρέου Τσάκωνα, **2)** Δήμητρας συζ. Ανδρ. Τσάκωνα, το γένος Ιωάν. Τζανέτου, **3)** Αλεξάνδρας θυγ. Ανδρέου Τσάκωνα, νομίμως

εκπροσωπούμενης, **4)** Ιωάννου Ανδρέου Τσάκωνα, νομίμως εκπροσωπούμενου κατοίκων Τραχείας Αργολίδος, παραστάτων διά του πληρεξουσίου δικηγόρου Μιχ. Παπαβασιλείου.

Επί της από **7** Δεκεμβρίου **1976** νομίμως κατατεθείσης περί διατροφής αποζημιώσεως ψυχικής οδύνης των εναγόντων ήδη εφεσιβλήτων απευθυνομένης ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών εξεδόθησαν η υπ' αρ. **12089/77** προδικαστική ως και η υπ' αρ. **14289/1978** οριστική απόφασις του αυτού ως άνω δικαστηρίου δεχθεί τα εν μέρει την αγωγήν.

Την ως άνω οριστικήν απόφασιν εξεκάλεσεν ενώπιον του δικαστηρίου δεχθείσα εν μέρει την αγωγήν.

Την ως άνω οριστικήν απόφασιν εξεκάλεσεν ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου το καλούν διά της από **13ης** Ιανουαρίου **1979** νομίμως κατατεθείσης υπ' αρ. **554** εφέσεως του αιτησομένου το εν τω αιτητικώ αυτής.

Την ως άνω οριστικήν απόφασιν εξεκάλεσεν ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου το εκκαλούν διά της από **13ης** Ιανουαρίου **1979** νομίμως κατατεθείσης υπ' αρ. **554** εφέσεως του αιτησομένου το εν τω αιτητικώ αυτής.

Η ως άνω έφεσις αχθείσα προς συζήτησιν κατά την εν αρχή της παρούσης αναφερομένην συνεδρίασιν και εκφωνηθείσα κατά την σειράν του οικείου πινακίου συνεζητήθη παρισταμένων των διαδίκων ως άνω σημειούται. Ακούσαν των πληρεξουσίων δικηγόρων των διαδίκων αναφερθέντων εις τας κατατεθείσας εγγράφως προτάεις των,

Ιδόν την δικογραφίαν,
Σκεφθέν κατά τον Νόμον

Επειδή νομίμως εφέρετο προς συζήτησιν ενώπιον του δικαστηρίου τούτου η εκπροθέσμως και προσκόντως ασκηθείσα υπό κρίσιν έφεσις του αναγομένου δημοσίου κατά της υπ' αρ. **14289/78** οριστικής αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών δι' ης μετ' εκτίμησιν των τεθεισών αποδείξεων εγένετο εν μέρει δεκτή η από **7/12/76** νόμιμος αγωγή

των εφεσιβλήτων αυτών γονέων και αδελφών του κατά την **22.7.1974** εν Κύπρω θανόντος δεκανέως Ευαγγ. Τσάκωνα και αιτησομένων την πληρωμή των εν αυτή χρηματικών ποσών προς αποκατάστασιν της ζημίας (στέρησις διατροφής) και ικανοποίησιν της φυσικής οδύνης ην υπέστησαν ούτοι εκ του θανάτου του ρηθέντος Ευαγγ. Τσάκωνα προκληθέντος εκ παρανόμων παραλείψεων των αρμοδίων στρατιωτικών οργάνων του εγκαλούντος. Ούτω τύποις δεκτὴ καθίσταται ἡ ἔφεσις και ως τοιαύτη εξεταστέα κατ' ουσίαν αποβαίνει.

Επειδὴ εκ των κατατεθέντων των ενόρκως εξετασθέντων μαρτύρων των εναγόντων του εναγομένου ουδένα μάρτυρα εξετάσαντος νομίμως ληφθεισών επί των θεμάτων αποδείξεων της οικείας προδικαστικής αποφάσεως και περιεχομένων εις την προσκομίζουσαν υπ' αρ. **4464/77** εισηγητικήν έκθεσιν του Πρωτοδικείου Αθηνών, εκτιμωμένων εν τω συνόλω των και εν συνδυασμῷ προς τα πάντα τα εκατέρωθεν νομίμως προσαγόμενα και επικαλούμενα ως τεκμήρια έγγραφα (πιστοποιητικόν κοινότητος, το από **24.10.1974** πόρισμα προανακρίσεως η από **18.2.1978** κατάθεσις του μόνου διασωθέντος του στρατιώτου Αθ. Ζαφειρίου, απεδείχθησαν ως αληθή τα εξής πραγματικά περιστατικά. Δυνάμει της συνθήκης της Ζυρίχης, η Ελλάς, η Τουρκία και η Αγγλία ανέλαβον ως εγγυήτριαι δυνάμεις την υποχρέωσιν ὅπως απαγορεύσουν πάσαν δράσιν σκοπούσαν εις την προώθησιν είτε της ενώσεως της Κύπρου με οιονδήποτε άλλο κράτος είτε του διαμελισμού της νήσου και γενικῶς ηγγυήθησαν την ανεξαρτησίαν και ασφάλειαν της δημοκρατίας της Κύπρου. Κατά το πρώτον δεκαήμερον του Ιουλίου **74** ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ἔχων βασίμους πληροφορίας ὅτι μερικοί εκ των εν Κύπρω υπηρετούντων Ελλήνων αξιωματικών (ΕΛΔΥΚ- Εθνοφρουρά) συνωμότουν εις βάρος της Κύπρου και της προσωπικῆς του ζωῆς, εζήτησαν από την τότε Κυβέρνησιν Ανδρουτσοπούλου, διορισθείσα από τον δικτάτορα Ταξίαρχον Δημ. Ιωαννίδην την αντικατάστασιν τούτων δι' ετέρων αξιωματικών. Ομως αντί άλλης επισήμου απαντήσεως εξεδηλώθη την

15.7.1974 το παγκοίμως κατά Μακαρίου πραξικόπημα του Δ. Ιωαννίδη, με συνεργούς τους Μιχ. Γεωργίτην, Διοικητήν Εθνοφρουράς, Παν. Γιαννακοδήμον, Ταξίαρχον και άλλους **102** αξιωματικούς οίτινες αφού διά των όπλων και των αφρόνων πράξεων των κατέλαβον το Προεδρικόν Μέγαρον όπερ και εκάη του Προέδρου Μακαρίου διασωθέντος ως εκ θαύματος και έλυσαν το συνταγματικόν καθεστώς της Κύπρου διώρισαν προσωρινόν Πρόεδρον Κύπρου τον Νικ. Σαμψών, όστις διά την συνέργειαν του ταύτην ετιμωρήθη εν έτει **1976** από το Κακουργιοδικείον της Λυκωσίας.

Οι τούρκοι δρατιτόμενοι της μοναδικής ως άνω ευκαιρίας προέβησαν την **20.7.1974** στρατιωτικήν απόβασιν εις Κύπρον (Κυρήνεια) οπότε αι ελληνοκυπριακαί δυνάμεις στρατιωτικοί ήρξαντο αμυνόμεναι διά το πάτριον έδαφος και εζητήθησαν ενισχύσεις εξ Αθηνών. Την **22αν** Ιουλίου **1974** κατόπιν διαταγής ο δεκανεύς των ΛΟΚ Ευάγγελος Τσάκωνας υιός και αδελφός των εναγόντων, επεβιβάσθη μετά συναδέλφων του εις σταρατιωτικόν αεροσκάφος της αεροπορικής Μονάδας Σούδας-Κρήτης όπερ αφιχθέν εν καιρώ νυκτός άνωθεν του αεροδρομίου Λευκωσίας και λαβόν διάταξιν προσγειώσεως εβλήθη εκληφθέν ως τουρκικόν διά πυρών προερχομένων εκ της ελληνοκυπριακής φρουράς του αεροδρομίου με αποτέλεσμα να καταπέσει επί του εδάφους και να θανατωθούν από ελληνικά πυρά άπαντες οι επιβαίνοντες (πλην ενός) εν οίς και ο Ε. Τσάκωνα. Η πτώσις του αεροσκάφους και η εντεύθεν θανάτωσις του Ε. Τσάκωνα οφείλεται κατ' αιτιώδη συνάφειαν εις τας παρανόμους παραλείψεις των εν διατεταγμένη υπηρεσία τελούντων στρατιωτικών οργάνων του εναγομένου δημοσίου κατά δε την εποχήν εκείνην μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας δεν εγένετο πόλεμος, όστις συμφώνως προς την Γ Σύμβασιν της Χάγης του **1907** αποτελεί και νομικήν κατάστασιν ήτις προϋποθέτει την κήρυξιν του πολέμου με τα γνωστά επακόλουθα διά τους ιδιώτας και τους εμπολέμους οπότε και μόνον λόγω ανωτέρας βίας τας εν καιρώ πολέμου προκληθείσας εις βάρος ιδιωτών ζημίας δεν ευθύνεται το δημόσιον.

Ειδικότερον αποδείχθη ότι ο διοικητής του αεροδρομίου Σούδας καίτοι, εγνώριζεν ή ώφειλε απαραίτητως να γνωρίζει ότι μεταγωγικά αεροπλάνα προσεγγίζοντα εις το αεροδρόμιον Λευκωσίας, εκινδύνευον να καταρριφθούν από αντιαεροπορικά πυρά εν τούτοις επέτρεψε την εκ μονάδος αναχώρησιν του αεροσκάφους με τους οπλίτας χωρίς προηγουμένως να συνεννοηθεί με την διοίκησιν του αεροδρομίου Λευκωσίας περί της επικειμένης αφίξεως του αεροσκάφους, συνεπεία δε της τοιαύτης ουσιώδους παραλείψεως το αεροσκάφος εξελήφθη υπό των αρχών του αεροδρομίου Λευκωσίας ως τουρκικόν και κατερρίφθη υπό των ελληνοκυπριακών δυνάμεων ασφαλείας του αεροδρομίου με τα περιγραφέντα τραγικά αποτελέσματα.

Επειδή ο κυβερνήτης του καταπεσόντος αεροσκάφους επεχείρησε την προσγείωσιν του εις το αεροδρόμιον Λευκωσίας άνευ γνώσεως της εκεί κρατούσης επικινδύνου καταστάσεως και χωρίς να ενημερώσει τον Πύργον Ελέγχου πτήσεων περί της αφίξεως του. Ωσαύτως αμέλεια βαρύνει τους επικεφαλής των ελληνοκυπριακών δυνάμεων αξιωματικούς, οίτινες δεν παρέσχον πληροφορίας προς τους υπευθύνους του αεροδρομίου Σούδας ή προς το Αρχηγείον Στρατού περί της επικρατούσης εις το αεροδρόμιον Λευκωσίας καταστάσεως και των δυσχερειών προσγειώσεως αυτών των εκ Σούδας προερχομένων αεροσκαφών. Και τέλος τον Αρχηγείον Στρατού (Μπονάνος- Ιωαννίδης) βαρύνεται με την μη έγκαιρον αποτολήν κρυπτογραφημένου σήματος προς τας αρχάς του αεροδρομίου Λευκωσίας περί της ακριβούς ώρας αφίξεως των αεροσκαφών ώστε να ενημερωθούν εγκαίρως περί αυτού οι φρουροί του αεροδρομίου Λευκωσίας ένθα δεν εγένοντο εχθροπραξίαι μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων. Και ναι μεν την **01.30** ώραν της **22.7.74** εξεδόθη αστραπιαίον σήμα διατάσσον την δέσμευσιν αντιαεροπορικών όπλων του αεροδρομίου Λευκωσίας, πλην όμως την αυτήν χρονικήν στιγμήν (ώραν **01.30** ήρξαντο προσεγγίζοντα εις τον διάδρομον προσγειώσεως του αεροδρομίου Λευκωσίας τα εκ Σούδας αεροσκάφη και επομένως το εν

λόγω σήμα εξεδόθη όλως ακαίρως εξ αμελείας των οργάνων του εναγομένου, αφού ήδη το πρώτον αεροσκάφος εντός του οποίου ευρίσκετο ο Ευάγγ. Τσάκωνας εβάλλετο υπό των φρουρών του αεροδρομίου μη ειδοποιηθέντων εγκαίρως περί της αφίξεώς του.

Οθεν δεχθείσα η εκκαλουμένη απόφασις ότι η αμελής συμπεριφορά των αρμοδίων στρατιωτικών οργάνων του εναγομένου επέφερε τον τραγικό θάνατο του δεκανέως Ευαγγ. Τσάκωνα δι' ον και ευθύνεται το Δημόσιον κατ' άρθρο **105**. Εισ. Π.ΑΚ ουδόλως εσφάλη εις την ακτίμησιν των προσαχθεισών αποδείξεων και οι τ' αντίθετα υποστηρίζοντες σχετικοί λόγοι της εφέσεως είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι.

Επειδή εκ του αυτού ως άνω αποδεικτικού υλικού απεδείχθη ότι ο θανών Ευαγγ. Τσάκωνας προ της στρατεύσεως του ήτο οικοδόμος απολυόμενος δε εκ των τάξεων του στρατού την **1.8.75** θα έζη εν όψει της αρίστης υγείας του της ηλικίας του (ετών **22**) και κατά την συνήθη πορείαν των πραγμάτων οπωσδήποτε κατά το από **1.8.75** έως **1.8.1978** επίδικον διάστημα καθ' ο εργαζόμενος ως οικοδόμος θα απεκέρδαινε μηνιαίως **12.000** δραχμές. Ούτος θα παρείχε ως διατροφήν εις τους ενάγοντες γονείς του, κατοίκους Τραχειάς Αργολίδος, απόρους και ανικάνους προς εργασίαν του μεν πατρός του πάσχοντος εκ καρδιακού νοσήματος (έμφαγμα) της δε μητρός του υποστάσης ψυχικόν κλονισμόν εκ της κατά τα ανωτέρω θανατώσεως του υιού της και ως εκ τούτου μη δυναμένους να διαθρέψουν εαυτούς, μηνιαίως εις έκαστον δρχ **2.500**, ποσόν όπερ είναι ανάλογον προς την κοινωνικήν θέσιν των και την οικονομικήν του υιού των κατάστασιν αφαιρουμένης όμως της εις τον ενάγοντα πατέρα καταβαλλομένης υπό του δημοσίου συντάξεως. Επίσης θα παρείχε ο θανών διατροφήν εις την ενάγοντα ανήλικον αδελφόν του (έτος γεννήσεως **1959**) μη εργαζόμενον ουδέ περιουσίαν έχοντα και επομένως αδυνατούντα να διαθρέψει εαυτόν, εν όψει και της αδυναμίας των γονέων του όπως τον διαθρέψουν ποσόν δρχ **1000** μηνιαίως όπερ τυγχάνει ανάλογον προς την κοινωνικήν του θέσιν και την οικονομικήν

κατάστασιν του αποβιώσαντος υποχρέου αδελφού του. Πάντα ταύτα προκύπτουν εκ της σαφούς καταθέσεως του μάρτυρος αποδείξεως Πέτρου Ματζαβάλου, δημ. υπαλλήλου και συνάδουν προς τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής. Οθεν αύτα δεχθήσα και η εκκαλουμένη απόφασις ουδόλως εσφάλη εις την εκτίμησιν των προκληθεισών αναδείξεων και ο περί του εναντίον σχετικός λόγος της εφέσεως είναι απορριπτέος και αβάσιμος.

Επειδή στο τέλος και το δικαστήριον τούτο λαμβάνουν υπ' όψιν του τας ρηθείσας τραγικάς συνθήκας του θανάτου του Δεκανέως των ΛΟΚ Ευάγγ. Τσάκωνα, τον βαθμόν του πταιίσματος των οργάνων του εναγομένου, την περιουσιακήν κατάστασιν των διαδίκων και το ψυχικόν άλγος των εναγόντων, κρίνει ότι ανάλογον προς χρηματικήν ικανοποίησιν της ψυχικής οδύνης εκάστου των εναγόντων και ηθικήν αυτών παρηγορίαν είναι το ποσόν των **150.000** δραχμών δι' έκατον γονέα και δρχ. **50.000** δι' εκατον αδελφόν, ως ορθώς εδέξατο και η εκκαλουμένη απόφασις και ο τ'αντίθετα υποστορίζων σχετικός λόγος της εφέσεως ήτοι ότι υπερβολικά τυγχάνουν τα επιδικασθέντα ποσά απορριπτέος ως αβάσιμος ελλέγγχεται της δικαστικής δαπάνης του παρόντος αριθμού συμψηφιζομένης διά το εύλογον της εκατέρωθεν αμφιβολίας περί την εκβασιν της δίκης των.

Διά τούτο

Δικάζον αντιμαλία των διαδίκων,

Δέχεται τύποις και απορρίπτει κατ' ουσίαν την υπό κρίσιν έφεσιν, και

Συμψηφίζει ολοσχερώς την του παρόντος βαθμού δικαστικήν δαπάνην των διαδίκων.

Εκριθη και απεφασίσθη εν Αθήναις τη **21** Μαρτίου **1979** και εδημοσιεύθη δ' αυτόθι τη **23η** Μαρτίου ιδίου έτους.